

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

Д.е.н., проф. Лоханова Н.О. _____

“ ____ ” _____ 2019 р.
(підпис)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 6.030509 Облік і аудит
(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою Облік і аудит
(назва освітньої програми)

на тему: Облік та контроль стану та руху основних засобів: сучасний стан та перспективи розвитку (на прикладі ПАТ ПМК -15 «Дунайводбуд»)

Виконавець:

студентка 4 курсу 1 групи ОЕФ

Базелян Ганна Валеріївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

Кандидат економічних наук, доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Артюх Оксана Валентинівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	5
1.1. Визначення, класифікація основних засобів за вимогами стандартів бухгалтерського обліку.....	5
1.2. Оцінка основних засобів у системі обліку суб'єктів господарювання.....	9
1.3. Порядок формування аналітичного та синтетичного обліку операцій з основними засобами.....	18
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ДОСЛІДЖУВАНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ: ДІЮЧА ПРАКТИКА	24
2.1. Загальна економічна характеристика підприємства.....	24
2.2. Документальне забезпечення обліку операцій з основними засобами.....	29
2.3. Проблемні аспекти обліку основних засобів, утримуваних для продажу, та шляхи їх вирішення.....	35
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ: ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ	42
3.1. Аналіз ефективності використання основних засобів	42
3.2. Загальні засади внутрішнього контролю операцій з основними засобами.....	49
3.3. Напрямки вдосконалення документування внутрішнього контролю основних засобів на вітчизняних підприємствах	53
ВИСНОВКИ	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61
ДОДАТКИ	66

ВСТУП

Актуальність теми. Перехід до ринкової системи господарювання неможливий без вирішення питання підвищення ефективності використання основних фондів і виробничих потужностей. Від вирішення цієї проблеми залежать місце підприємства в економіці, його фінансовий стан, конкурентоспроможність на ринку.

Ефективність використання основних засобів залежить від організації своєчасного одержання надійної і досить повної обліково-економічної інформації. У цьому зв'язку зростає роль та значення обліку як однієї з найважливіших функцій управління.

Питання удосконалення обліку та контролю основних засобів розглядалось багатьма відомими вченими та практиками у контрольній та обліковій сфері. Особливо слід виділити праці таких вчених-економістів, як Т. А. Бутинець, Г. Г. Кірейцев, Л. В. Нападовська, Н. М. Ткаченко, В. Г. Швець та інших. Втім, незважаючи на активні дослідження у цьому напрямку, сьогоденні реалії потребують подальших досліджень у частині поліпшення теоретичних та прикладних засад обліку та контролю основних засобів.

Мета і завдання дослідження. Мета роботи полягає в дослідженні обліку і контролю операцій з основними засобами, розробці шляхів їх вдосконалення.

Для досягнення мети були поставлені такі завдання:

- розкрити сутність основних засобів, їх класифікацію за вимогами стандартів бухгалтерського обліку;
- розглянути оцінювання основних засобів у системі обліку суб'єктів господарювання;
- дослідити особливості формування аналітичного та синтетичного обліку основних засобів базового підприємства;
- проаналізувати ефективність використання основних засобів на досліджуваному підприємстві;

– розглянути теоретичні, методичні аспекти внутрішнього контролю основних засобів;

– запропонувати шляхи вдосконалення методики внутрішнього контролю обліку основних засобів на вітчизняних підприємствах.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є сучасний стан та перспективи розвитку обліку та контроль основних засобів на досліджуваному підприємстві. Предметом дослідження є процес організації обліку та контролю основних засобів на ПАТ ПМК -15 «Дунайводбуд».

Методи дослідження. У даній роботі були використані такі методи дослідження: аналіз - для деталізації і розчленування об'єкта дослідження на складові елементи; синтез - для узагальнення розрізнених аспектів методики обліку, аналізу та контролю основних засобів; аналітичні розрахунки, порівняння та групування - для зіставлення даних підприємства у динаміці; комп'ютерні програми - для систематизації облікової інформації.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є наукові публікації та монографії вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, законодавчі акти, положення (стандарти) бухгалтерського обліку (далі – П(С)БО), міжнародні стандарти фінансової звітності (далі – МСФЗ) та інші нормативно-правові акти, матеріали наукових конференцій і досліджень, первинна документація, облікові реєстри та фінансова звітність досліджуваного підприємства.

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного дослідження теоретико-методичних питань, критичної оцінки діючої практики обліку та контролю основних засобів на досліджуваному підприємстві – ПАТ ПМК-15 «Дунайводбуд» було встановлено, що основні засоби посідають важливе місце у складі майна. Тому правильна організація їх обліку та контролю є необхідною умовою для успішної діяльності підприємства.

У процесі роботи розкрито теоретичні основи обліку основних засобів, а саме: визначення, класифікація, оцінка основних засобів в контексті вимог міжнародних та національних стандартів обліку. Розглянута первинна документація при проведенні операцій з основними засобами, етапи документування руху основних засобів, а також порядок формування аналітичного та синтетичного обліку основних засобів. Вивчено обліковий процес операцій з основними засобами на ПАТ ПМК-15 «Дунайводбуд». Встановлено, що для формування первинного обліку основних засобів використовуються типові форми з дотриманням усіх вимог щодо їх заповнення. На підставі первинних документів в автоматичному режимі формуються показники аналітичного та синтетичного обліку, які слугують інформаційною базою при складанні фінансової звітності підприємства.

В ході дослідження здійснено аналіз ефективності використання основних засобів на базовому підприємстві, мета якого полягає у визначенні ступеня забезпечення підприємства основними засобами за умови найінтенсивнішого їх використання та пошуку резервів підвищення віддачі основних засобів. Джерелом вихідної інформації для аналізу є фінансова звітність підприємств. Аналіз руху основних засобів проводився на основі таких коефіцієнтів, як: коефіцієнт надходження (введення) основних засобів; вибуття, зносу основних засобів; коефіцієнт придатності, а також таких показників, як: віддача основних засобів, капіталоемність та технічна озброєність праці, які характеризують ефективність використання основних засобів. Результати аналізу використання основних засобів

на ПАТ ПМК-15 «Дунайводбуд» дозволили виявити такі заходи підвищення їх ефективності, а саме:

1. Необхідно підвищувати якість матеріальної складової, що сприятиме підвищенню якості продукції (робіт, послуг) та підвищенню віддачі діючих основних виробничих засобів.

2. Впроваджувати нові системи автоматизованого управління основними виробничими засобами.

3. Збільшувати тривалість роботи машин та обладнання за рахунок :

– ліквідації незадіяного обладнання (здавання його в оренду, лізинг, реалізація тощо);

– скорочення строків ремонту обладнання;

– зниження простоїв.

Отже, раціональне використання основних засобів підприємства сприятиме покращенню всіх техніко-економічних показників, у тому числі – збільшенню випуску продукції, зниженню її собівартості, трудомісткості виготовлення.

В процесі роботи розкрито методичні та прикладні аспекти внутрішнього контролю основних засобів. Розглянуто основні завдання внутрішнього контролю, етапи та елементи внутрішнього контролю операцій з основними засобами, зокрема: об'єкти контролю, суб'єкти контролю, інформаційні джерела контролю, прийоми та методи контролю.

Зазначено типові помилки, які найчастіше виявляються під час проведення внутрішнього контролю операцій з основними засобами, а саме:

– несвоєчасне оприбуткування основних засобів;

– невірне визначення первісної вартості об'єкта основних засобів;

– помилкові розрахунки амортизаційних відрахувань;

– некоректна кореспонденція рахунків при відображенні операцій з основними засобами;

– порушення процедури проведення інвентаризації об'єктів основних засобів;

– недотримання порядку документального оформлення господарських операцій з основними засобами тощо.

На підставі проведеного дослідження обліку і контролю основних засобів з метою їх удосконалення варто забезпечити на підприємстві ефективне функціонування служби внутрішнього контролю. Здійснення таких заходів в подальшому покращить стан обліку та контролю операцій з основними засобами на вітчизняному підприємстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артюх О. В., Албу Н. М. Внутрішній контроль на конкурентоспроможному підприємстві: проблеми визначення. *Електронне наукове фахове видання: журнал «Глобальні та національні проблеми економіки» Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*. 2015. Вип. 7. URL : <http://global-national.in.ua/issue-7-2015> (дата звернення : 10.03.2019).

2. Артюх О. В., Савкіна Ю. О. Облік продажу основних засобів у спрощеній системі оподаткування: нормативна невизначеність. *Сучасні міжнародні економічні відносини: становлення та розвиток* : збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конф., м. Київ, 27–28 травня 2016 р. Київ : Аналітичний центр «Нова Економіка», 2016. Ч. 2. С. 21–23.

3. Артюх О. В., Хетагурова Н. О. Концептуальна модель системи внутрішнього контролю за об'єктами обліку. *Наукове фахове видання «Східна Європа : економіка, бізнес та управління» ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури*. 2018. № 1 (12). С. 364–368.

4. Артюх О. В., Шаталіна О. І. Проблеми та перспективи розвитку внутрішнього контролю на підприємстві. *Сучасні міжнародні економічні відносини: становлення та розвиток* : збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конф., м. Київ, 27–28 травня 2016 р. Київ : Аналітичний центр «Нова Економіка», 2016. Ч. 2. С. 24–26.

5. Бондаренко Н. М., Бідняк К. І. Організація внутрішньогосподарського контролю використання основних засобів підприємствах. *Вісник ОНУ імені І. І Мечнікова*. 2015. Т. 20. Вип. 1/1. С. 157–160.

6. Боримська К. П., Кирик Т. В. Методика проведення внутрішнього контролю орендних операцій майна комунальної власності. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. Серія : Бухгалтерський облік, контроль і аналіз*. Житомир : ЖДТУ, 2012. Вип. 1 (22). С. 38–54.

7. Гнатенко Є. П. Алгоритм аналізу основних виробничих засобів на підприємстві. *Економічний аналіз*. 2016. Том 26. № 1. С. 99–105.

8. Гуцаленко Л. В., Бабич О. М. Роль інвентаризації у внутрішньогосподарському контролі підприємств. *Економічні науки. Учет и аудит*. URL : http://rusnauka.com/31_PRNT_2010/Economics/73262.doc.htm (дата звернення : 10.03.2019).

9. Доценко О. В. Облік необоротних активів, утримуваних для продажу: національний та міжнародний аспекти. *Реформування обліково-контрольної системи підприємств України за міжнародними стандартами* : монографія / за ред. Н. О. Лоханової. Харків : «Діса плюс», 2018. С. 177–189.

10. Задорожний З. Проблемные вопросы учета движения материальных необоротных активов. *Бухгалтерский учет и аудит*. 2009. № 10. С. 12–16.

11. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL : [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99) (дата звернення : 10.03.2019).

12. Концептуальні засади організації внутрішнього контролю в системі управління економічною безпекою суб'єктів господарювання. *Управління системою економічної безпеки суб'єктів господарювання : обліково-аналітичне забезпечення* : колективна монографія] / Пугаченко О. Б. та ін. ; за ред. Черевка О. В., Гнилицької Л. В., Мігус І. П. Черкаси : ПП Чабаненко Ю. А., 2015. С. 143–172.

13. Крупка Я. Д. О нормативно-правовом регулировании учета инвестиционной деятельности предприятий. *Бухгалтерский учет и аудит*. 2009. № 3. С. 22–29.

14. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності : наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433. URL : [https:// buhgalter911.com/normativnaya-baza/metodicheskie-rekomendacii /metodichni-rekomendaciyi-schodo-1024176.html](https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/metodicheskie-rekomendacii/metodichni-rekomendaciyi-schodo-1024176.html) (дата звернення : 10.03.2019).

15. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» : Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB).

01.01.2012. URL : // https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/929_013 (дата звернення : 10.03.2019).

16. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси» : Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB). 01.01.2012. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/929_021(дата звернення : 10.03.2019).

17. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» : Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB). 01.01.2012. : URL : // <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення : 10.03.2019).

18. Міжнародний стандарт фінансової звітності 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» : Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB). 01.01.2012. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_023/stru#Stru (дата звернення : 10.03.2019).

19. Мурашко Т. Необоротні активи, призначені для продажу, та припинена діяльність. *Вісник (офіційно про податки) : офіційне видання державної фіскальної служби України*. 2016. Вип. 12. URL : <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/9536> (дата звернення : 10.03.2019).

20. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL : <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/standart-Buhgalterskogo/nacionalnyne-pologhennya-standartu-1021081.html> (дата звернення : 10.03.2019).

21. Овсюк Н. Документальне забезпечення контролю витрат на оплату праці. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2014. № 5 (97).С. 23–33.

22. Obaidullah J. Capital Intensity Ratio. URL : <https://xplained.com/796295/capital-intensity-ratio> (дата звернення : 10.03.2019).

23. Півторак А. Напрями підвищення ефективності використання основних засобів підприємства. URL : <http://www.srw.kspu.edu/?p=630> (дата звернення : 10.03.2019).

24. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. URL : <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення : 20.02.2019).

25. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99> (дата звернення : 20.02.2019).

26. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. URL : <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення : 20.02.2019).

27. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств» : наказ Міністерства фінансів України від 07.07.1999 р. № 163. URL : <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення : 20.02.2019).

28. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» : наказ Міністерства фінансів України від 07.11.2003 р. № 617. URL : <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення : 20.02.2019).

29. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів» : наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2004 р. № 817. URL : <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення : 20.02.2019).

30. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати» : наказ Міністерства фінансів України від 8.04.2006 р. № 415. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06/stru#Stru> (дата звернення : 20.02.2019).

31. Про затвердження типових форм первинного обліку : наказ Міністерства статистики України від 29.12.1995 р. № 352. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/card/v0352202-95> (дата звернення : 20.02.2019).

32. Пугаченко О., Фоміна Т. Робочі документи внутрішнього контролю операцій з необоротними активами: прикладний аспект. *Інститут бухгалтерського обліку, контролю та аналізу в умовах глобалізації. Міжнародний науковий журнал*. 2016. Вип. 3. С. 69–84.

33. Учет выбытия основных средств. *Налоги и бухгалтерский учет. Спецвыпуск. «Справочник типовых операций (Часть1)»*. 2014. № 59. С. 60–67.

34. Хома С. Особенности учета необоротных активов, содержащихся для продажи. *Бухгалтерский учет и аудит*. 2009. № 4. С. 20–24.

35. Якимашенко В. Продаж основних засобів : головні правила обліку. *Практичне керівництво «Основні засоби: головні правила обліку»*. Бібліотека *Баланс*. 2016. № 9. С. 65–70.

ДОДАТКИ